

Výstřižková služba
Pražské informační služby
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Práce, Ostrava

25. 11. 1969

TALLER ZŮSTAL HERMANNOVI DLUŽEN

Rozpaky nad Kondelíkem

Na malé ploše, kterou má denní tisk pro recenze divadelních premiér, dalo by se o uvedení novinky ostravského autora Ivana Tallera, který pro Divadlo Petra Bezruče po svém adaptoval román I. Hermannna „Otec Kondelík a ženich Vejvara“ do jevištní podoby, konstatovat, že o premiéře se obecenstvo dobře bavilo a režie se snažila dát komediálnímu příběhu satiricky stylizovaný nadhled.

Bylo by i nespravedlivé nepochybit několik interpretů za zdařilé herecké kresby, přičemž by se mohlo i podotknout, že o premiéře všichni herci ještě bezpečně nezvládli text. Takové hodnocení, pod dojmem atmosféry, kterou vytvořilo vděčné premiérové obecenstvo, by ovšem nepomohlo ani inscenátorům a především ne autorovi, a bylo by prakticky lhaním si do vlastní kapsy. Každého zkušenějšího diváka zarazí po přečtení programu dvě věci, a to ještě dříve, než se zvedne opona. Ta první věc je docela vážná, a budí mi dovoleno, abych citoval B. Jansu, který do programu k premiéře „Rivalů“, skutečně v SDO o den později, napsal: „Divadlo je stvořeno k tomu, aby o sobě vypovídalo naprosto jasně, aby ses nemusel v programu dočítat, co vlastně chtěl tím básník říci.“

I. Taler se v divadelním programu snaží vnutit divákově názor, že napsal politicky angažovanou hru, v níž „kdyby se někdo v Kondelíkovi poznal, pak jde o podobnost čistě záměrnou“. Není sporu o tom, že měšťačtví, a i to dnešní „novodobé měšťačtví aut, vil, chat, peněz a věčného, neúporného hemžení za pohodlím a štěstíčkem“, je zhoubný nádor lidské

společnosti, a je mu třeba v uměleckých dílech všech žánrů nastavit nemilosrdně zrcadlo, až čtenáře nebo diváka zamrazí.

Pokud se o tuto angažovanost I. Tallera snažil, tak je třeba po pravdě konstatovat, že tento záměr mu nevyšel a inscenátoři toto zamrazení nad oblidností měšťačtví nemohli dostat přes rampu, neboť předloha jim k tomu nedala možnost. Pozoruhodné je i prohlášení autora v programu, v němž konstatuje, že konečná podoba textu vznikla za účinné spolupráce kolektivu, kterému za tuto pomoc děkuje. I to leccos napovídá. Proč je výslednicí studia nehotové představení? Ty berličky, kterými museli režisér i herci podepírat autorův text, ty četné úpravy a škrty, jimiž se herecké knihy jen hemží, ukusovaly nemilosrdně vymezený čas, o který se ochudilo finální zkoušení, a tak nezbytně vyšel polotovar.

Na režii hostujícího E. Němce je patrné, že měl předobraz o nadlehčeném stylizačním ladění hereckých výkonů, ale Damoklův meč premiéry způsobil, že herecké kresby již neměl čas sladit do jednotné stylové koncepce, takže herci si nakonec hrají jak umí, „na svém písčku“.

V divadelní praxi je mnoho příkladů, že od premiéry roste úroveň od představení k představení. Domnívám se, že v možnostech bezručovců je Tallerovu humoresku „Náš táta je Kondelík“ během repríz výrazně vylepšovat. A to je dobrá perspektiva pro diváky, kteří pak prožijí v divadle příjemný večer, dobrou pohodu a uvolní své bránice k osvobozujícímu smíchu. (av)

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad. K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Nová svoboda, Ostrava

21. 11. 1969

V Divadle Petra Bezruče dnes dávají premiéru komedie „Náš otec je Kondelík“, kterou napsal na motivy románu I. Hermannna I. Taler. Režii má Zd. Pošval a roli otce Kondelíka hraje O. Janda — na snímku O. Zábranského.

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

MORAVSKO SLEZSKÝ
VEČERNÍK O TRÁVA
24. 11. 1969

KROTKÝ otec KONDELÍK

Pražský malíř pokojů Václav Kondelík přežil do dnešních dnů ani ne tak jako literární postava Ignáta Herrmanna, jako spíše nyní už zosobnění měšťáctví. Jestliže Ivan Talleer příběhy páně Kondelíkovy z Hermannovy knihy přepracoval do jevištní podoby, učinil tak jistě ne proto, aby seznámil současníky s literárním dílem, jež upadá v zapomnění, ale především, aby se vypořádal s měšťáctvím. Tím před desítkami let i tím současným.

Navzdory tomu, jak mívá kdokoliv z nás nabroušené zuby na projevy měšťáctví (byť mu třeba sám někdy a nějak podléhal), vyšla bezručovcům z celé záležitosti dosti krotká dvouhodinová podívaná, tu jen zvolna se rozbíhající a ucházející o přízeň obecnstva, tu zabírající jednotlivým vtipem, scénkou.

Zdálo se, že i pohostinská režie Evžena Němce zůstala před jevištním přepisem Kondelíka trochu rozpačitě stát. A tak si občas „zarežirovalo“ hlediště a nenápadně zahrávalo celou problematikou „do autu“.

O hereckých výkonech je těžké se rozepisovat. Titulní po-

stava (O. Janda) je jistě vděčná. Stejně tak i Vejvara, dávající J. Filipovi ze všech rolí příležitosti nejbohatší. Těžko však v tomto poměrně nevýraz-

ném průměru někoho vyzvedávat, či naopak příliš kritizovat.

Půjdete-li do Divadla P. Bezručů na Talleerovu „humoresku pro činohru a malou dechovku“ a budete-li mít štěstí na dobrou sestavu obecnstva, chtivého smíchu a veselí (jako na páteční premiéře), pak se nejspíše s chutí zasmějete. Ale pobouření, že by se snad mělo útočit i na měšťáctví ve vás, určitě nebudete. (Ž)

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Nová svoboda, Ostrava

22. 11. 1969

Kondelík opět oživlý

Nejprve bych chtěl vzít trochu v ochranu Ignáta Herrmanna, autora předlohy dramaturgie Ivana Tallera „Náš táta je Kondelík“, kterou uvedlo Divadlo Petra Bezručů v Ostravě. A nepochybují o tom, že hru budou slavit úspěchy u obecnstva.

Program křivdí autorovi románu, když tvrdí, že chtěl v Kondelíkovi oslavit pražského měšťana. Nic takového. Napsal jen laskavou ironickou práci o kondelíkovštině a o všem, co jí vytváří a v čem přežívá dobu. V čem se stává fenoménem, který dokonce vyrostl úděsně do našich současných dnů. Ivan Talleer se mohl jako dramaturg o tom přece nejlépe přesvědčit. Stačilo dobrácký humor Herrmannův — a tento autor jinak nepsal — jen pevněji uchopit do ruky a jemný humor přetáhnout do sarkasmu. A ehm: vyloupne se nám „z pozitivního“ Herrmannova přístupu kritika velmi palčivá. Až zraňující.

Ivan Talleer to udělal — a domnívám se, že ani nemusel s takovou důsledností sledovat předlohu až do jejího konce. Dává jí tak nádech toho, proč asi obecnstvo bude s rozesmátou spokojeností touto kondelíkovštinou se bavit. (Máme přece příklady podobných parodistických úmyslů, které se zvrátily ve svůj opak.)

Dramaturg s režisérem postavili svou parodovanou Kondelíkovíadu do doprovodného partu dechovky. Nejsem si historicky zcela jist, zda se zde dechovce trochu i neubližuje. Zato v jejím doprovodu znamenitě si počíná

pan koncipista Vejvara v podání Jana Filipa. Jeho vstupem dramaturgie, zprvu se těžce popisně vlekoucí, dostala švih, který se jen stupňoval. Stejně Betty Kondelíková v podání Stěpánky Ranošové byla oním proměnným a chytrým ženstvím, krkem, který kroučí hlavou domácnosti. Škoda, že Kondelík Otokara Jandy byl značně konvenční ve své rozhněvané dobráckosti i dobráckých hněvch. Zmíjme se ještě o koncipistovi Pajtlšmidovi, kterého Milan Sulc výrazně rozehrál v jeho překonávané házlivosti.

Nad smíchem, kterým pobavené hlediště nešetřilo, vyvstává ovšem nepřijemně dotěrná postava maličkého Kondelíka dnešních dnů a zobovitého Vejvary, jímž přetrvávající maloměšťáctví nabývá dnes nové, zato tím nebezpečnější podoby.

MILAN RUSINSKÝ